

Suomelle uusia kärpäslajeja (Diptera: Brachycera)

Jari Flinck¹ & Jere Kahanpää²

1) Hiihtomäentie 37 B 16, 00800 Helsinki, Finland, jari.flinck@welho.com

2) Finnish Museum of Natural History, Zoology Unit, P.O. Box 17, FI-00014 University of Helsinki, Finland, email jere.kahanpaa@helsinki.fi

Sixteen Diptera Brachycera species are reported as new to Finland based mostly on the material collected by Jari Flinck. Most of these fly species were previously known from neighbouring countries, but the records of *Empis (Leptempis) grisea* Fallén and *Muscina angustifrons* (Loew) represent significant range extensions.

Avainsanoja/keywords: Diptera; Brachycera; Finland; faunistics; new country records

Johdanto

Viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomessa on ollut aktiivisia kärpästutkijoita, sekä ammatillaisia että harrastajia, enemmän kuin kertaakaan sitten 1960-luvun. Keräily- ja määrittysaktiivisuuden nousu näkyy Suomesta vastikään löydettyjen lajien tulvana. Useimmat näistä ‘uusista’ lajeista lienevät kuitenkin maassamme jo pitkään eläneitä, mutta huomaamatta jääneitä eläimiä. Tässä kirjoituksessa ilmoitetaan kuusi toista Suomelle uutta kärpäslajia pääasiassa Jari Flinckin aineistoihin perustuen.

Merkittävimmät keruupaikat

Hagalundin jalopuulehto Loviisassa (Kuva/ Fig. 1) on luontotyyppinä suojeltu pienehkö lehto lähellä kaupungin keskustaa. Paikalle rakennettiin linnoitusta 1700-luvulla, mutta maaperä oli liian märkää, eikä perustus kestänyt vaan vajosi ja täyttyi vedellä. Näin syntyneen “Kuninkaan lammen” ympärillä kasvaa rehevä, lähinnä tervaleppää kasvava lehto.

Harmaakallion alue Loviisassa (Kuva/ Fig. 2) on pääasiassa mäntymetsää kasvava, kuntopölyn halkoma vanha metsä, jonka keskellä sijaitsee kaupungin mädättämö ja multavarasto.

Varaston alue on erittäin rehevää niittyä ja reunoilla kasvaa pajukkoa. Saareke keskellä metsää on lajistoltaan hyvin rikas ja sinne jätetään tarkoituksella puunrunkoja lahoamaan hyönteisten elinpaikoiksi. Multavarasto kadonnee tulevaisuudessa, koska sen ympäristö on kaavoitettu asuinalueeksi.

Fastholman niemen pyyntipaikka Helsingin Herttoniemessä (Kuva/ Fig. 3) on kaupungin multavaraston takana sijaitseva erittäin märkä rantaniitty. Alueen vanha pajuryteikkö on keväällä osittain veden alla. Niemellä on myös kaupungin risuvarasto sekä hakettamo, joka ilmeisesti vaikuttaa positiivisesti niemen runsaaseen lajistoon.

Suomelle uusia lajeja / Species new to Finland

Suomessa käytetään tällä hetkellä yleisesti kahden eri tasokoordinaatistoa luontohavaintojen ilmoittamisessa. Vanhempi yhtenäiskoordinaatisto (YKJ) korvautuu uudella EUREF89-standardiin pohjautuvalla etrs–tm35fin-järjestelmällä (Ollikainen & Ollikainen 2004, Saarenmaa ym. 2008). Käytetty koordinaatisto on tässä julkaisussa merkitty jokaisen koordinaattipa-

rin eteen lyhenteellä ykj tai etrs. Näyteyksilöt ovat kerääjien omissa kokoelmissa ellei toisin mainita. Luonnontieteellisestä keskusmuseosta (Finnish Museum of Natural History, Zoological Museum, Helsinki) käytetään lyhennettä MZH.

***Oedalea tibialis* Macquart, 1827** (Hybotidae, Kuva/Fig. 4)

Laji elää lähes koko Euroopassa Alppien pohjoispuolella pohjoisimpia osia lukuun ottamatta. Pohjoismaista se tunnettiin kuitenkin aikaisemmin vain Ruotsista. Itärajan takaa Viipurista on vanha havainto. *O. tibialis* on helposti määritettävissä jalkojensa perusteella: ne ovat muuten kokokeltaiset, mutta takasääri on tyveä vaille musta (Chvála 1983). Collin (1961) on kasvattanut lajin lahpuusta. Suomessa se elää kosteissa lehtimetsissä muiden *Oedalea*-lajien tavoin.

Finland 1 ♂ *N*: Loviisa, Rauhala (etrs 6701979: 456973), 27.vi.2010, leg. J. Flinck, det. confirmed by Paul Beuk (JF10-2614); 1 ♀ *N*: Loviisa, Harmaakallio (etrs 6701337: 456509), 17.vi.2010, leg. J. Flinck (JF10-4613).

***Empis (Leptempis) grisea* Fallén, 1816** (Empididae)

Laajalle levinnyt Euroopassa. Pohjois-Euroopassa tämä laji on aikaisemmin tavattu Tanskasta ja Etelä-Ruotsista. *E. grisea* on keskikokoinen *Empis*, joka on Pohjois-Euroopassa sekoitettavissa lähinnä lajiin *Empis (Euempis) picipes* Meigen (ks. Chvála 1994). Suomessa laji esiintyy vain hemiboreaalisen vyöhykkeen lehdossa. Sen toukka on löydetty jalopuumetsän karikkeesta (Beling 1882).

Finland 1 ♂ *N*: Loviisa, Hagalundin jalopuu-lehto (etrs 6703372: 457662), 7.vii.2009, leg. J. Flinck, det. confirmed by Paul Beuk (JF09-2290); 2 exx *Ab*: Raasepori, Billnäs (yjk 66692: 33122) 21.–25.vii.2011, leg. Iiro Kakko, det. Kaj Winqvist.

***Rhamphomyia (Pararhamphomyia) albitarsis* Collin, 1926** (Empididae)

R. albitarsis tunnettiin aikaisemmin Iso-Britanniasta, Saksasta, Tsekin tasavallasta, Ruotsista ja Norjasta (Chvála 2004). Se lentää monien sukulaistensa tavoin touko-kesäkuussa kosteiden lehti- ja sekametsien reunoilla (Collin 1961).

Finland 1 ♀ *N*: Loviisa, Hagalundin jalopuu-lehto (etrs 6703372: 457662), 29.vi.2009, leg. J. Flinck, det. confirmed by Paul Beuk (JF09-1684); 1 ♀ *N*: Loviisa, Harmaakallio (etrs 6701337: 456509), 12.vi.2010, leg. J. Flinck (JF10-1291).

***Spiniphora dorsalis* (Becker, 1901)** (Phoridae)

Spiniphora-suku ilmoitettiin maalille uutena vasta vuonna 2003 (Kahanpää & Winqvist 2003). *S. dorsalis* on laajalle levinnyt Alppien pohjoispuolisessa Euroopassa. Eteläisin havainto on Italian pohjoisosista. Pohjoismaista se tunnettiin jo sekä Tanskasta, Norjasta että Ruotsista. Kaikki Pohjois-Euroopasta tunnetut *Spiniphora*-lajit ovat mukana Disneyn (1983) ja Schmitz, Beyer & Delagen (1981) kaavoissa. *S. dorsalis* elää toukkana pääasiassa kuolleissa tai kuolevissa kotiloissa (Barker 2004).

Finland 1 ♂ *N*: Helsinki, Herttoniemi Fastholma (yjk 667876: 339069), 31.vii.2006, leg. J. Flinck (JF06-2201); 1 ♂ *N*: Helsinki, Herttoniemi Fastholma (yjk 667876: 339069), 17.ix.2006, leg. J. Flinck (JF06-4151).

***Rhagoletis meigenii* (Loew, 1844)** (Tephritidae, Kuva/Fig. 5)

R. meigenii on holarktinen hedelmäkärpänen, joka elää lähes koko Euroopassa, Lähi-Idässä ja ihmisen sinne kuljettamana myös Pohjois-Amerikassa. Se muistuttaa lähinnä ruusuilla elävää lajia *R. alternata* (Fallén, 1814) (Merz 1994). *R. meigenii* elää Suomessa yleisesti puutarhakasveina kasvatetuilla happomarjoilla *Berberis vulgaris* ja *B. thunbergii* (Merz 1994).

Kuva/Fig. 1. Hagalundin jalopuu-
lehto / Herb-rich deciduous forest
in Hagalund (N: Loviisa)

Kuva/Fig. 2. Harmaakallion
malaisepyydys / a Malaise trap
at Harmaakallio (N: Loviisa)

Kuva/Fig. 3. Herttoniemen
Fastholma, malaisepyydyspaik-
ka / a Malaise trap at Fastholma
(N: Helsinki)

Finland 1 ♀ *N*: Loviisa, Rauhala (ykJ 6704799: 3457146), 29.vii.2008, leg. J. Flinck, det. confirmed by Valery A. Korneyev (JF08-2425); also found at Rauhala in 2009, 2010 and 2012 (total 10 exx); 1 ♀ *N*: Espoo, Siikajärvi (ykJ 6686: 3363), 15.vii.2012, leg. J. Koistinen.

***Euthycera fumigata* (Scopoli, 1763)** (Sciomyzidae, Kuva/Fig. 6)

Laajalle levinnyt Euroopassa; Pohjoismaista *E. fumigata* on aikaisemmin tavattu Tanskasta, Norjasta ja Ruotsista. Suvun toisella pohjois-eurooppalaisella lajilla *Euthycera chaerophylli* siiven verkkokuvio ei sulaudu yhtenäiseksi ruskeaksi vyöksi siiven etureunassa. Siiveltään hieman samantapainen *Coremacera marginata* (Fabricius, 1775) taas on selvästi tummempi, ruumiin valtaväri on mustanharmaa.

Finland 1 ♂ *N*: Helsinki, Herttoniemi Fastholma (ykJ 6678758: 3390503), 20.viii.2008, leg. J. Flinck (JF08-3084); 1 ♂ *N*: Helsinki, Talinpuisto, Kielosaarenpuisto (ykJ 66790: 3381), 29.vi.2011, leg. J. Kahanpää (Jka11-00611).

***Asteia amoena* Meigen, 1830** (Asteiidae)

Euroopan yhdeksästä *Asteia*-lajista kuusi elää vain Välimeren alueella. Kaikki kolme laajemmalle levinnyttä lajia on nyt tavattu Suomesta. *Asteia amoena* levinneisyysalue kattanee lähes koko Euroopan ja se ulottuu idässä Aasian puolelle. *A. amoena* on helposti erotettavissa muista Suomen kärpäsistä suvulle tyypillisen siipisuonituksen ja naaman alareunan valkoisen juovan perusteella. *Asteia*-lajit elävät ilmeisesti heinillä, mutta tiedot toukkien ravinnosta ovat puutteellisia ja osin ristiriitaisia (Ferrar 1987, Freidberg 2010). Suomessa *A. amoena* näyttää suosivan rehevämpiä ja suojaisempia elinympäristöjä kuin kuivahkoilla joutomailla viihtyvät *A. concinna* Meigen, 1830 ja *A. elegantula* Zetterstedt, 1847.

Finland 1 ♂ *N*: Helsinki, Herttoniemi Fastholma (ykJ 6678758: 3390503), 11.viii.2008,

leg. J. Flinck, det. confirmed by J.W. van Zuijlen (JF08-2880); 1 ex Fastholma, 19.ix.2008, leg. J. Flinck (JF08-3383); 1 ex Fastholma, 23.ix.2008, leg. J. Flinck (JF08-3435); 1 ♂ *Ab*: Sauvo, Karunan kirkko (ykJ 66926: 32536), 7.vii.2009, leg. A. Haarto (AHa09-001144); 1 ♂ *N*: Vantaa, Tammisto (ykJ 66834: 83870), 15.vii.2013, leg. J. Kahanpää.

***Geomyza paganettii* (Strobl, 1909)** (Opomyzidae, Kuva/Fig. 7)

G. paganettii on Euroopan *Geomyza*-lajeista laajimmalle levinneitä: se tunnetaan lähes koko Euroopasta kaikki Skandinavian maat mukaan lukien. Brittein saarilta sitä ei kuitenkaan ole tavattu. *Geomyza*-lajien määritys ei aina ole helppoa. *G. paganettii* on kokotumma laji, jonka siivessä on vain pieni tumma kärkitäplä ja vain ulompi poikkisuoni on kapealti varjostunut. Dorsosentraalisukasia on neljä (1+3). *Geomyza*-toukat elävät heinien korsissa. *G. paganettii* -toukkien ravintokasveja ei tunneta. Keski-Euroopassa laji on melko harvalukuinen ja se suosii lämpimien metsien heinikkoista aluskasvillisuutta (Roháček 2012).

Finland 1 ♀ *N*: Helsinki, Herttoniemi Fastholma (ykJ 6678758: 3390503), 18.viii.2008, leg. J. Flinck, det. confirmed by J.W. van Zuijlen (JF08-3051); also found at Fastholma in 2009, 2010 and 2012 (total 6 exx).

***Suillia lineitergum* (Pandellé, 1901)** (Heleomyzidae)

S. lineitergum on Palearktisella alueella laajalle levinnyt, mutta kaikkialla varsin paikoittainen laji. Pohjoismaista se tunnettiin aikaisemmin vain Norjasta. Venäjän Karjalasta on vanha löytö, joten lain löytyminen Suomesta ei ole yllätys. Useimmat *Suillia*-lajit elävät toukkana vanhoissa sienten itiöemissä (Ferrar 1987).

Finland 1 ex *N*: Loviisa, Harmaakallio (ykJ 670413: 345667), 9.vi.2006, leg. J. Flinck (JF06-0037); also found at Harmaakallio in

2012 (total 29 exx); 1 ♂ 4 ♀♀ *N*: Loviisa, Hagalundin jalopuulehto (ykJ 670614: 345782), 23.vii.2010, leg. J. Flinck (JF10-7661,-7803,-7803,-7693,-7706); also found at Hagalund in 2011 (total 17 exx);

***Trixoscelis canescens* (Loew, 1865)** (Heleomyzidae, Kuva/Fig. 8)

Nimi *T. canescens* oli pitkään synonymisoituna lajin *T. frontalis* (Fallén, 1823) kanssa (esim. Hackman 1970), mutta se on Woźnican (2008) mukaan validi laji. Lajin levinneisyysalue tunnetaan huonosti, mutta se on ilmeisesti levinnyt lähes koko Eurooppaan. Todellinen levinneisyys Suomessa on edelleen selvittämättä. *Trixoscelis*-suvun lajit elävät niityillä, joutomailla, dyyneillä ym. kuivilla ja avoimilla, usein hiekkapohjaisilla biotoopeilla.

Finland 1 ♀ *N*: Loviisa, Rauhala (ykJ 6704799: 3457146), 30.vii.2008, leg. J. Flinck, det. confirmed by Andrzej Woznica (JF08-2524); also found at Rauhala in 2009 (1 ♀) and 2010 (1 ♂); 1 ♀ *N*: Loviisa, Valko Rotisenmäki (etrs 6697047: 458519), 17.–18.vi.2012, leg. J. Flinck (JF12-0971).

***Pegomya holmgreni* (Boheman, 1859)** (Anthomyiidae, Kuva/Fig. 9)

Laajalle levinnyt, mutta kaikkialla vähälukuisen laji. Euroopassa se on ilmoitettu Pohjois- maiden (Tanska, Ruotsi ja nyt myös Suomi) ja Venäjän Leningradin alueen lisäksi Slovakiasta. Yleislevinneisyys näyttää siis boreomontaanilta. Pohjois-Amerikasta on hieman epävarma tieto. *Pegomya*-suku on suuri ja monien lajien naaraista ei edes tunneta. *P. holmgreni*-naaras erottuu joukosta mustankiiltävänä sukaskärpäsenä, jonka takaruumiin tyvellä on leveä punaisehko vyö. Koiras ei ole samalla tavalla huomiota herättävä. Lajin elintapoja ei tunneta.

Finland 1 ♀ *N*: Loviisa, Valko Rotisenmäki (etrs 6697047: 458519), 3.–4.vii.2012, det. confirmed by Verner Michelsen (JF12-1915);

1 ♀ *N*: Helsinki, Herttoniemi Fastholma (etrs 6675944: 390474), 4.–6.viii.2012 (JF12-3118); 1 ♀ Fastholma, 11.–13.viii.2012 (JF12-3204). Kaikki/all leg. J. Flinck.

***Muscina angustifrons* (Loew, 1858)** (Muscidae)

Alun perin itäpalearktinen laji, joka yllättäen löytyi Tšekin tasavallasta 1990-luvulla. Lajia ei aikaisemmin ole löydetty muualta Euroopasta ja sen ilmestyminen kahteen paikkaan Suomessa on pieni mysteeri. Mahdollisesti kyse ei sittenkään ole importtilajista, kuten Tšekissä epäiltiin, vaan lajin levinneisyysalue ulottuu luonnostaan Eurooppaan asti. *M. angustifrons*-toukkaa ei tunneta. Muiden *Muscina*-lajien toukat elävät maatuovassa eloperäisessä aineksessa (sienet, lanta ym.) ensin saprofageina, viimeisessä toukkavaiheessa muita hyönteistoukkia metsästävinä petoina.

Finland 1 ♀ *N*: Loviisa, Hagalundin jalopuulehto (etrs 670333: 45767), 16.–17.vii.2010, leg. J. Flinck (JF10-6835); 2 ♀♀ *Kb*: Liperi, Lammu (ykJ 6924: 3612), 17.–27.v.2011, leg. Ali Karhu (coll. JK & MZH).

***Helina setiventris* Ringdahl, 1924** (Muscidae)

H. setiventris esiintyy koko Välimeren alueen pohjoispuoleisessa Euroopassa pohjoisimpia alueita lukuun ottamatta, ja levinneisyysalue jatkuu idässä Keski-Aasiaan asti. Koiras on helppo tuntea takaruumiin pitkäkarvaisten, kiiltävän mustien sterniittien perusteella. Naaras muistuttaa lukuisia muita *Helina*- ja *Phaonia*-lajeja. Toukkia on löydetty lautumien mullasta (Gregor ym. 2002). Ainakin pääkaupunkiseudulla *H. setiventris* on nopeasti yleistynyt laji, joka elää tällä hetkellä paikoin runsaana alueen joutomailla ja pienviljelyalueilla.

Finland 1 ♂ *N*: Helsinki, Herttoniemi viljelyspalstat (ykJ 667918: 339080), 17.vii.2007, leg. J. Flinck (JF07-1147); 1 ♂ *Ab*: Kemiönsaari, Vestlax Stenholmen (ykJ 66704: 32653),

Kuva/Fig. 4. *Oedalea tibialis* Macquart, yksilö/specimen JF10-2614

Kuva/Fig. 5. *Rhagoletis meigenii* (Loew), yksilö/specimen JF09-2673

Kuva/Fig. 6. *Euthycera fumigata* (Scopoli), yksilö/specimen JF08-3190

4.viii.2008, leg. J. Kahanpää (jka09-05336); 1 ♂ *N*: Helsinki, Meilahti (ykJ 66774: 33831), 24.vi.2011, leg. J. Kahanpää (Jka11-00334); 1 ♂ *N*: Vantaa, Keimola Isosuo (ykJ 66917: 33797), 1.vii.2011, leg. J. Kahanpää; 4 ♂♂ *N*: Helsinki, Mätäjäkisuus (ykJ 66767: 83807), 3.vii.2013, leg. J. Kahanpää; 1 ♂ *N*: Vantaa, Tammisto (etrs 66834: 3870), 15.vii.2013, leg. J. Kahanpää; 3 ♂♂ *N*: Vantaa, Sahamäentie (etrs 66880: 3943), 20.vii.2013, leg. J. Kahanpää.

***Bellardia bayeri* (Jacentkovsky, 1937)** (Caliphoridae)

Bellardia on hankala raatokärpässuku, ja aikaisemmat löytötiedot ovat epäluotettavia. Ainakin uusilla löytöpaikoilla määrittäminen on syytä tarkastaa sukupuolielimestä (ks. Rognes 1991). *B. bayeri*-lajia on pidetty hyvin harvinaisena, mutta viime vuosikymmeninä se on löydetty monesta Euroopan maasta (Rognes 1991, 2010). Mahdollisesti laji on levinnyt länteen tai pohjoiseen päin. Nykyisin se näyttää esiintyvän lähes koko Euroopassa. *B. bayeri* on pieni laji. Laji on kasvatettu lierosta (Lumbricidae) ja kotelo on kerran löydetty lahoppun kuoren alta. Suomessa aikuishavainnot ovat pääasiassa reheviltä kulttuuribiotoopeilta ja joutomailta. Lentoaika painottuu syksyyn. Paikoin yleinen Etelä-Suomessa; alla on lueteltu vain ensimmäinen havainto kustakin kunnasta.

Finland 1 ex *Ab*: Turku, Ruissalo (ykJ 671: 323), 18.vi.2008, leg. Iiro Kakko; 2 ♂♂ 1 ♀ *Ka*: Kotka, Halla (ykJ 670: 349), 1.–14.x.1999, leg. Luukkonen & Klemetti (AHa11-005312,-005311,-005310); 1 ♂ *Ka*: Hamina, Kirkkojärvi (ykJ 67189: 35112), 19.viii–21.ix.2005, leg. E. Korkeamäki; 1 ♂ *N*: Helsinki, Herttoniemi Fastholma (ykJ 66787: 33905), 25.v.2006, leg. J. Flinck (JF06-3957); 1 ♂ *N*: Loviisa, Harmaakallio (ykJ 670413: 345667), 9.vi.2006, leg. J. Flinck (JF06-0033); 3 ♂♂ 1 ♀ *N*: Vantaa, Vehkalanmäki (ykJ 66881: 33799), 23.ix.2007, leg. J. Kahanpää; 1 ♂ 1 ♀ *N*: Nurmijärvi, Lallinsuo

Kuva/Fig. 7. *Geomyza paganettii* (Strobl) , yksilö/
specimen JF12-3292

Kuva/Fig. 9. *Pegomya holmgreni* (Boheman) , yksilö/
specimen JF12-3118

Kuva/Fig. 8. *Trixoscelis canescens* (Loew) , yksilö/
specimen JF09-2371

Kuva/Fig. 10. *Senotainia albifrons* (Röndani) , yksilö/
specimen JF09-1964

(ykJ 67010: 33727), 9.x.2007, leg. J. Kahanpää; 1 ♂ 1 ♀ *N*: Espoo, Siikajärvi (ykJ 6686: 3363), 20.ix.2011, leg. J. Koistinen (AHa12-000377); 5 exx *Ta*: Tampere, Pärri (ykJ 6820: 3326), 22.–

30.viii.2008, leg. J. Leivo; 1 ♂ 1 ♀ *Ta*: Riihimäki, Koivuaho (ykJ 673509: 338009), 14.–30.vi.2010, leg. Iiro Kakko (AHa13-000415,-000414).

***Senotainia albifrons* (Róndani, 1859)** (Sarcophagidae, Kuva/Fig. 10)

S. albifrons elää lähes koko Euroopassa pohjoisimpia alueita lukuun ottamatta. Pohjoisimmat aikaisemmat löydöt olivat Liettuasta ja eteläisimmästä Ruotsista, joten lajin esiintyminen Suomessa on pieni yllätys. Määrittäminen on hyvä tarkastaa koiraan sukupuolielimistä ainakin uusilla löytöpaikoilla lähilajin *S. puncticornis* (Zetterstedt, 1859) pois sulkemiseksi. Laji on petopistiäisten (Sphecidae: *Philanthus*, *Prionyx*, *Sphex*) pesäläinen (Pape 1987). Ilmoitettu aikaisemmin Suomesta (Hackman 1980), mutta vanha löytö on peruutettu vääränä määrittäksenä (Pape 1987).

Finland 1 ♀ *N*: Helsinki, Herttoniemi Fastholma (ykJ 667871: 339053), 27.vii.2006 (JF06-1415); 1 ♂ *N*: Loviisa, Harmaakallio (ykJ 6704134: 3456658), 15.vii.2008, det. confirmed by Liekele Sijstermans (JF08-1795); 1 ♀ *N*: Pernaja, Kuggomin hiekkakuoppa (etrs 67059: 4550), 2.vii.2009 (JF09-1964); also found at Kuggomm in 2010 and 2011, total 27 exx; 1 ♀ *N*: Loviisa, Valkon hiekkakuoppa (etrs 669722: 45765), 14.vii.2009 (JF09-2520); 1 ♀ *N*: Loviisa, Trollberget (etrs 670314: 45904), 9.–10.vi.2011 (JF11-1132); Trollberget total 8 exx. Kaikki/all leg. J. Flinck.

***Sarcophaga (Helicophagella) rosellei* Böttcher, 1912** (Sarcophagidae)

S. rosellei on Palearktisella alueella laajalle levinnyt, lähinnä vuoristometsissä elävä laji. Laji tunnettiin aikaisemmin mm. Ruotsista ja Norjasta, joissa sen levinneisyys painottuu pohjoiseen. Suuren *Sarcophaga*-suvun lajien määrittäminen on helpointa tehdä koirasgenitaaleista. *S. rosellei*-toukkia ei ole löydetty luonnosta, mutta se saattaa lähilajien tavoin syödä kuolleita tai kuolevia kotiloita.

Finland 1 ♂ *N*: Helsinki, Herttoniemi Fastholma (ykJ 667871: 339053), 19.vii.2006, det. confirmed by Thomas Pape (JF06-0395); 1 ♂

Fastholma 25.v.2010 (JF10-0394); 1 ♂ Fastholma 9.–10.viii.2010 (JF10-5978); 1 ♂ Fastholma 13.viii.2010 (JF10-6101); 1 ♂ Fastholma 16.viii.2010 (JF10-6216). Kaikki/all leg. J. Flinck.

Muita tietoja

***Coenosia agromyzina* (Fallén, 1825)** (Muscidae)

C. agromyzina on Euroopassa laajalle levinnyt laji, joka puuttuu vain mantereen pohjoisosista. Baltiasta tai Norjasta sitä ei kuitenkaan ole vielä tavattu. Se on Euroopassa sukunsa ainoa laji, jolla costa-suoni päättyy R4+5-suonen kärkeen. Koira ja naaras ovat hieman erivärisiä kuten monella muullakin *Coenosia*-lajilla: naaraiden jalat ovat kokomustat, koiraisten reisien tyvet ovat usein keltaiset. Sekä aikuiset että toukat ovat petoja. Suomessa tämä laji elää vaatimatonta kulttuurialueiden reunoilla, teiden pientareilla ja joutomailla. *C. agromyzina* on osoittautunut yleiseksi etelärannikon tuntumassa. Laji on mainittu Suomesta jo aikaisemmin (Winqvist 2011), mutta sitä ei tuolloin erikseen todettu Suomelle uudeksi lajiksi. Alla on lueteltu vain ensimmäinen havainto kustakin kunnasta.

Finland 1 ♂ *Al*: Finström, Bergö Husö (ykJ 6706: 3103), 7.ix.2012, leg. A. Haarto (AHa12-001920); 1 ♀ *Ab*: Turku, Ilpoinen (ykJ 67106: 32408), 10.vii.2007, leg. K. Winqvist; 1 ♂ *Ab*: Karjalohja, Karkali (ykJ 66857: 33236), 17.vi.2011, leg. J. Kahanpää; 1 ♀ *N*: Inkoo, Fagervik (ykJ 66608: 33227), 10.v.2008, leg. T. Järveläinen; 1 ♂ *N*: Espoo, Laajalahti Turvesuo (ykJ 66787: 33769), 4.vi.2008, leg. J. Kahanpää; 1 ♀ *N*: Helsinki, Herttoniemi Fastholma (ykJ 667871: 339053), 22.vii.2006, leg. J. Flinck (JF06-0729) [Suomen ensimmäinen/First record from Finland]; 1 ♀ *N*: Vantaa, Hakkila, Kormängsbäcken (ykJ 66865: 33964), 7.vi.2011, leg. J. Kahanpää; 1 ♀ *N*: Loviisa, Harmaakallio (ykJ 6704134: 3456658),

8.vi.2008, leg. J. Flinck (JF08-0499).

Suomen kärpäslajisto tunnetaan hyvin verrattuna useimpiin muihin maailman, tai jopa Euroopan, maihin. Silti uusia lajeja löydetään vuosittain kymmeniä, ja löytöjen määrä riippuu lähinnä määrittäjien ahkeruudesta eikä vuosittaisista säätiloista tai siitä, missä päin maata kerääjät ovat liikkuneet. On siis selvää, että vakituisesti Suomessa eläviä lajeja on löytämättä vielä satoja. Lisäksi tulevat vielä ne lajit, jotka aidosti leviävät pohjoiseen tai länteen ja ovat äskettäin saavuttaneet maamme. Tässä artikkelissa mainituista lajeista aidoilta uudistulokkailta vaikuttavat ainakin muscidit *Helina setiventris* ja *Coenosia agromyzina* sekä happomarjalla elävä *Rhagoletis meigenii*.

Kirjallisuus

- Barker, G. M. (Ed.) 2004: Natural enemies of terrestrial molluscs. – CABI Publishing, Wallingford & Cambridge. 644 s.
- Beling, T. 1882: Beitrag zur Metamorphose zweiflügeliger Insecten aus den Familien Tabanidae, Leptidae, Asilidae, Empidae, Dolichopidae und Syrphidae. – Archiv für Naturgeschichte 48: 187–240.
- Chvála, M. 1983: The Empidoidea (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. II. General Part. The families Hybotidae, Atelestidae and Microphoridae. – Fauna Entomologica Scandinavica Vol. 12. Scandinavian Science Press Ltd, Klampenborg. 279 s.
- Chvála, M. 1994: The Empidoidea (Diptera) of Fennoscandia and Denmark, Part III: Genus Empis. – Fauna Entomologica Scandinavica Vol. 29. E. J. Brill, Leiden, New York, Köln. 192 s.
- Chvála, M. 2004: Fauna Europaea: Empididae. – In: Pape, T. & Beuk, P. (Eds.), Fauna Europaea: Insecta, Diptera Version 1.0. <http://www.fauna-eur.org> (luettu 20.8.2013)
- Collin, J. E. 1961: British flies. Empididae. – Cambridge University Press, Cambridge. 782 s.
- Disney, R. H. L. 1983: Scuttle Flies. Diptera: Phoridae (except Megaselia). – Royal Entomological Society of London, London. 81 s.
- Ferrar, P. 1987: A Guide to the Breeding Habits and Immature Stages of Diptera Cyclorrhapha. – Entomograph 8. E. J. Brill & Scandinavian Science Press, Leiden & Copenhagen. 907 s.
- Freidberg, A. 2010: Asteiidae (Asteiid flies). – In: Brown, B. V., Borkent, A., Cumming, J. M., Wood, D. M., Woodley, N. E. & Zumbado, M. A. (Eds.), Manual of Central American Diptera, Volume 2 (s. 1093–1096). NRC Research Press, Ottawa.
- Gregor, F., Rozkošný, R., Barták, M. & Vaňhara, J. 2002: The Muscidae (Diptera) of Central Europe. – Folia Facultatis Scientiarum Naturalium Universitatis Masarykianae Brunensis. Biologia 107: 1–280.
- Hackman, W. 1970: Trixoscelidae (Diptera) from southern Spain and description of a new Trixoscelis species from northern Europe. Entomologica Scandinavica 1: 127–134.
- Hackman, W. 1980: A check list of the Finnish Diptera II. Cyclorrhapha. – Notulae entomologicae 60: 117–162.
- Kahanpää, J. & Winqvist, K. 2003: Rare flies recorded in Finland during the year 2002 (Diptera). – Sahlbergia 8: 92–95.
- Merz, B. 1994: Fauna Insecta Helvetica 10. Diptera Tephritidae. – Schweizerischen Entomologischen Gesellschaft, Genève. 198 s.
- Ollikainen, M. and Ollikainen, M. 2004: The Finnish coordinate reference systems. 18 pp. http://www.maanmittauslaitos.fi/sites/default/files/Finnish_Coordinate_Systems.pdf.
- Pape, T. 1987: The Sarcophagidae (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. – Fauna Entomologica Scandinavica Vol. 19. E. J. Brill/Scandinavian Science Press Ltd, Leiden-Kopenhagen. 203 s.
- Rognes, K. 1991: Blowflies (Diptera, Calliphoridae) of Fennoscandia and Denmark. – Fauna Entomologica Scandinavica Vol. 24. Scandinavian Science Press Ltd, Leiden, New York, København & Köln. 272 s.
- Rognes, K. 2010: Fauna Europaea: Calliphoridae. – In: Pape, T. & Beuk, P. (Eds.), Fauna Europaea: Insecta, Diptera Version 2.3. <http://www.fauna-eur.org> (luettu 21.8.2013)
- Roháček, J. 2012: The fauna of the opomyzoid families Clusiidae, Acartophthalmidae, Anthomyzidae, Opomyzidae, Stenomicridae, Perisceolididae, Asteiidae (Diptera) in the Gemer area. – Časopis Slezského zemského muzea Opava (A) 61: 97–111.
- Saarenmaa, H., Kahanpää, J., Lampinen, R., Lahiti, T., Heikkinen, M., Kovanen, J., Häkli, P. and Puupponen, J. 2008: Luonnontieteellisten havaintojen sijainnin ilmoittaminen EUREF-FIN-koordinaatistossa. Luonnontieteellisen keskusmuseon suositus. Luonnon Tutkija 112:

- 144–150.
- Schmitz, S. J., Beyer, E. & Delage, A. 1981: 33. Phoridae (1. Teilband). – In: Lindner, E. (Ed.), Die Fliegen der Palaearktischen Region 4(7). E. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart. 672 s.
- Winqvist, K. 2011: Ruissalon kärpäsistä (Diptera, Brachycera). – w-album 11: 3–23. http://org.utu.fi/harrastus/TEKS/w-album/w_album_11.pdf
- Woźnica, A. J. 2008: 4.3.32 Trixoscelididae. In: J. Ziegler (Ed), Diptera Stelviana. A dipterological perspective on a changing alpine landscape. Results from a survey of the biodiversity of Diptera (Insecta) in the Stilfserjoch National Park (Italy). Studia dipterologica Supplement 16. Ampyx-Verlag, Halle, pp. 355–359.

Tryckningsunderstöd

Entomologiska Föreningen i Helsingfors kan enligt separat prövning anslå bidrag till inhemska entomologiska bokprojekt. Ansökan inklusive detaljerad arbetsplan (högst fem sidor), tidtabell och kostnadsplan tillställs föreningens sekreterare Hans Silfverberg (hans.silfverberg@helsinki.fi). I kostnadskalkylen bör ingå en redogörelse för hur kostnaderna fördelas mellan olika finansiärer. Ansöknings-tiden är fortlopande.

Painatusavustuksia

Helsingin Hyönteistieteellinen Yhdistys voi myöntää erillisen tarkastuksen jälkeen avustusta kotimaisiin hyönteiskirjaprojekteihin. Hakemus, johon sisältyvät yksityiskohtainen työsuunnitelma (enintään viisi sivua), aikataulu ja kustannusarvio toimitetaan yhdistyksen sihteerille, Hans Silfverbergille (hans.silfverberg@helsinki.fi). Kustannusarviossa on mainittava kuinka kulut jakautuvat eri rahoit-tajien kesken. Hakuaika on jatkuva.